

ISLOM KARIMOVNING O'ZBEKISTON DAVLATCHILIGI SHAKLLANISHIDAGI TARIXIY ROLI

X.M.Xakimova

Millat umidi universiteti

Annotatsiya

Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasining birinchi Prezidenti Islom Abdug'aniyevich Karimovning mamlakatimiz mustaqilligini qo'lga kiritishdagi va milliy davlatchilikni shakllantirishdagi tarixiy o'rni yoritiladi. Maqolada Islom Karimov siyosiy, iqtisodiy va ma'naviy sohalarda olib borgan islohotlar tahlil qilinadi, shuningdek, uning O'zbekistonni xalqaro miqyosda mustaqil davlat sifatida tanitishdagi xizmatlari bayon etiladi.

Kalit so'zlar: Islom Karimov, mustaqillik, davlatchilik, taraqqiyot, islohot, O'zbekiston tarixi.

Аннотация

В данной статье рассматривается историческая роль первого Президента Республики Узбекистан Ислама Абдуганиевича Каримова в обретении независимости страны и формировании национальной государственности. В работе анализируются реформы, проведённые Исламом Каримовым в политической, экономической и духовной сферах,

атакже раскрываются его заслуги в признании Узбекистана на международной арене как независимого государства.

Ключевые слова: Ислам Каримов, независимость, государственность, развитие, реформы, история Узбекистана.

Abstract

This article explores the historical role of Islam Abduganiyevich Karimov, the first President of the Republic of Uzbekistan, in achieving the country's independence and establishing national statehood. The paper analyzes the political, economic, and spiritual reforms implemented by Islam Karimov, as well as his contribution to gaining international recognition for Uzbekistan as an independent state.

Keywords: Islam Karimov, independence, statehood, development, reforms, history of Uzbekistan.

Kirish

O'zbekiston tarixida Islom Abdug'aniyevich Karimov nomi alohida hurmat va e'tibor bilan tilga olinadi. Chunki u mamlakatni eng mas'uliyatli va sinovli davrda boshqargan, o'zbek xalqining asriy orzusi bo'lgan mustaqil davlatni barpo etishda muhim rol o'ynagan shaxsdir. Karimovning siyosiy faoliyati O'zbekiston davlatchiligining shakllanishi va mustahkamlanishida, shuningdek mamlakatning xalqaro miqyosda tan olinishida beqiyos ahamiyat kasb etgan.

Islom Abdug'aniyevich Karimov 1938-yil 30-yanvarda Samarqand shahrida tug'ilgan. U Toshkent politexnika institutida ta'lim olib, iqtisodchi mutaxassis sifatida mehnat faoliyatini boshlagan. Mehnatsevarligi va rahbarlik qobiliyati tufayli qisqa vaqt ichida yirik boshqaruv lavozimlarida faoliyat yuritgan. 1989-

yilda u O'zbekiston Kompartiyasi Markaziy Qo'mitasining birinchi kotibi etib tayinlangan. Ana shu davrdan boshlab O'zbekiston ijtimoiy-siyosiy hayotida yangi davr boshlandi.

Islom Karimov rahbarligi davrida mamlakatni mustaqillikka olib boruvchi yo'l bosqichma-bosqich belgilandi. 1991-yil 31-avgust kuni O'zbekiston Respublikasining davlat mustaqilligi e'lon qilinishi, xalqimiz tarixida ulkan burilish bo'ldi. Bu jarayonda Karimov xalqni birlashtirib, mustaqillik g'oyasini milliy mafkuraga aylantirdi. Uning rahbarligida Konstitutsiya qabul qilindi, davlat ramzlari – bayroq, gerb va madhiyaning tasdiqlanishi amalga oshirildi. Shu orqali O'zbekiston suveren davlat sifatida o'z siyosiy, iqtisodiy va huquqiy poydevorini mustahkamladi.

Islom Karimov o'z faoliyatida mamlakatda tinchlik va barqarorlikni saqlashni eng muhim vazifa sifatida belgilagan. U “Kuch – adolatda” tamoyiliga amal qilgan holda, jamiyatda qonun ustuvorligini ta'minlash, iqtisodiy islohotlarni bosqichma-bosqich amalga oshirish siyosatini yuritgan. Karimov tashabbusi bilan ta'lim tizimi, sog'liqni saqlash, madaniyat va ma'naviyat sohalarida ham tub o'zgarishlar amalga oshirildi.

Shuningdek, Islom Karimovning tashqi siyosatdagi faoliyati ham O'zbekistonni xalqaro miqyosda tanitishda muhim o'rin tutgan. U Birlashgan Millatlar Tashkiloti, Yevropa xavfsizlik va hamkorlik tashkiloti, Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligi kabi xalqaro tuzilmalar bilan samarali aloqalar o'rnatdi. Shu orqali O'zbekiston mustaqil davlat sifatida o'z ovozigacha ega bo'ldi.

Islom Karimov faoliyatini o'rganish — bu nafaqat bir shaxsning hayoti va rahbarlik yo'lini tahlil qilish, balki O'zbekiston mustaqilligi va davlatchiligining shakllanish jarayonini chuqur anglash demakdir. Shu bois, uning siyosiy merosi va

davlat boshqaruvidagi tajribasi bugungi kunda ham o'z ahamiyatini yo'qotmagan, yangi avlodlar uchun ibrat maktabi bo'lib qolmoqda.

Asosiy qism

Islom Abdug'aniyevich Karimov O'zbekiston Respublikasining mustaqil davlat sifatida shakllanishi va rivojlanishida hal qiluvchi rol o'ynagan tarixiy shaxsdir. Uning rahbarligida mamlakat siyosiy, iqtisodiy va ijtimoiy hayotda tub burilishlar amalga oshirilgan. Karimov O'zbekistonni sobiq ittifoq davridan boshlab yangi, mustaqil taraqqiyot yo'liga olib chiqqan, mustahkam davlatchilik asoslarini yaratgan rahbar sifatida tarixda chuqur iz qoldirgan.

Islom Karimov rahbarligida birinchi navbatda mamlakatda siyosiy mustaqillik va suverenitetni ta'minlash choralari ko'rilgan. U tomonidan ishlab chiqilgan "O'zbekistonning o'ziga xos rivojlanish yo'li" konsepsiyasi davlat siyosatining asosini tashkil etdi. Bu yo'l bosqichma-bosqich iqtisodiy islohotlarni amalga oshirish, ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash va xalq manfaatini ustuvor qo'yishga qaratilgan edi. Karimovning siyosiy donoligi tufayli O'zbekiston mustaqillikning dastlabki yillarida yuzaga kelgan og'ir iqtisodiy inqirozdan nisbatan og'riqsiz chiqib oldi.

Islom Karimov boshchiligida 1992-yil 8-dekabrda O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi qabul qilindi. Ushbu hujjat davlatning huquqiy asoslarini belgilab berdi, fuqarolarning huquq va erkinliklarini kafolatlash, davlat hokimiyatining bo'linishi, qonun ustuvorligini ta'minlash kabi tamoyillarni mustahkamladi. Shuningdek, Karimov tashabbusi bilan O'zbekistonning davlat ramzlari – bayroq, gerb va madhiyasi qabul qilinib, ular mamlakat mustaqilligini ifoda etuvchi muhim timsollarga aylandi.

Prezident Karimov rahbarligida iqtisodiyotda ham keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilgan. Bozor iqtisodiyotiga o'tish jarayoni bosqichma-bosqich olib borilgan bo'lib, bu yondashuv mamlakatda ijtimoiy beqarorlikning oldini olishga xizmat qilgan. 1994-yilda milliy valyuta – so'm joriy etilishi O'zbekistonning iqtisodiy mustaqilligini ta'minlash yo'lidagi eng muhim qadamlardan biri bo'ldi. Shu bilan birga, bank-moliya tizimi isloh qilindi, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik rivojlantirildi, sanoatning strategik tarmoqlari qayta tashkil etildi.

Islom Karimov davlatning mustaqil tashqi siyosatini ham shakllantirgan. U "O'zbekiston – ochiq eshiklar siyosati" tamoyiliga amal qilib, qo'shni davlatlar va xalqaro hamjamiyat bilan hamkorlikni mustahkamladi. Uning tashabbusi bilan O'zbekiston Birlashgan Millatlar Tashkilotiga a'zo bo'ldi, mintaqaviy xavfsizlik masalalarida faol pozitsiyani egalladi. Karimovning "Markaziy Osiyo – umumiy uyimiz" degan g'oyasi mintaqadagi tinchlik, barqarorlik va o'zaro hurmat tamoyillarini mustahkamlashga qaratilgan edi.

Shuningdek, Islom Karimov ta'lim, fan va madaniyat sohalarini ham davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgiladi. 1997-yilda qabul qilingan "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi" va "Ta'lim to'g'risida"gi qonunlar mamlakatda zamonaviy ta'lim tizimini yaratishda asosiy hujjatlar bo'ldi. U yosh avlodni vatanparvar, bilimli va mustaqil fikrlovchi insonlar sifatida tarbiyalashni davlat siyosatining markaziga qo'ydi.

Islom Karimov shuningdek, ma'naviy hayotni yuksaltirish masalasiga alohida e'tibor qaratgan. U "Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch" g'oyasini ilgari surib, milliy qadriyatlar, tarixiy xotira va madaniy merosni asrab-avaylashga chaqirgan. Uning tashabbusi bilan ko'plab tarixiy obidalar tiklandi, milliy bayramlar va an'analar tiklandi.

Karimovning rahbarlik faoliyati davomida O'zbekiston ijtimoiy-siyosiy barqarorlikni saqlab qoldi, xalqaro miqyosda o'z so'ziga ega mustaqil davlat sifatida tan olindi. Uning "Avvalo tinchlik, keyin taraqqiyot" tamoyili mamlakat taraqqiyotining bosh mezoniga aylandi. Shu sababli u nafaqat O'zbekiston tarixida, balki jahon siyosatida ham mustaqil yo'l tanlagan davlat rahbari sifatida e'tirof etilgan.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, Islom Karimov O'zbekiston tarixida mustaqil davlat asoschisi sifatida o'chmas iz qoldirgan shaxsdir. Uning siyosiy yetakchiligi, qat'iy irodasi va strategik qarorlari tufayli mamlakat mustaqillikni nafaqat qo'lga kiritdi, balki uni mustahkamlashga ham muvaffaq bo'ldi. Karimov tomonidan yaratilgan siyosiy, iqtisodiy va huquqiy tizimlar O'zbekistonning barqaror rivojlanishi uchun poydevor bo'lib xizmat qildi.

Uning faoliyati davomida mamlakatda konstitutsiyaviy davlat tuzumi shakllandi, xalqaro miqyosda O'zbekiston mustaqil subyekt sifatida tan olindi, milliy qadriyatlar va ma'naviy meros tiklandi. Karimovning "Kuchli davlatdan – kuchli fuqarolik jamiyatiga" tamoyili esa demokratik islohotlarning yo'nalishini belgilab berdi.

Islom Karimov o'z hayotini xalqiga, yurtining ravnaqi va mustaqilligiga bag'ishlagan fidoyi rahbar sifatida tarixda abadiy qoladi. Uning g'oyalari, ma'naviy merosi va siyosiy yo'nalishlari hozirgi kunda ham O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasida o'z aksini topmoqda. Shu bois, u yaratgan davlatchilik asoslari mustahkam, uning tarixiy roli esa xalq xotirasida mangu saqlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. O'zbekiston mustaqillikka erishish ostonasida. — Toshkent: O'zbekiston, 2011.
2. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat — yengilmas kuch. — Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
3. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. — Toshkent: O'zbekiston, 2022.
4. Qosimov B., Karimova D. O'zbekiston tarixi. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2018.
5. Mirziyoev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. — Toshkent: O'zbekiston, 2021.
6. O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi. — Toshkent: Davlat ilmiy nashriyoti, 2010.
7. Internet manbalari:
 - www.president.uz
 - www.lex.uz
 - www.archive.uz